ARREST VAN HET HOF (EERSTE KAMER)
VAN 29 SEPTEMBER 1983 [1]

C. Papageorgopoulos
tegen Economisch en Sociaal Comité

„Ambtenaar op proef — ontslag"

Zaak 277/82

Samenvatting

Ambtenaren — Aanwerving — Proeftijd — Ontslag
(Ambtenarenstatuut, artikel 34, lid 2)

In zaak 277/82,

C. PAPAGEORGOPOULOS, voormalig ambtenaar op proef bij het Economisch en Sociaal Comité, wonende te Athene, 215 E Venizelou, Iliopoulis, vertegenwoordigd door V. Biel, advocaat te Luxemburg, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg te diens kantore, Rue des Glacis 18a,

verzoekster,

tegen

ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ, vertegenwoordigd door M. Simond als gemachtigde, bijgestaan door Y. Hamilius, advocaat en procureur te Luxemburg, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg te diens kantore, Boulevard Royal 11,

verweerder,

betreffende, primair, een beroep tot nietigverklaring van het aan het eind van de proeftijd opgemaakte rapport en van het aan verzoekster verleende ontslag, met vergoeding van schaden en interesten,

wijst

1 — Procestaal: Frans.

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

samengesteld als volgt: A. O'Keeffe, kamerpresident, G. Bosco en T. Koopmans, rechters,

advocaat-generaal: G. F. Mancini
griffier: P. Heim

het navolgende

ARREST

De feiten

De feiten, het procesverloop en de middelen, argumenten en conclusies van partijen kunnen worden samengevat als volgt:

I — Feiten en schriftelijke behandeling

Na in december 1980 met goed gevolg te hebben deelgenomen aan een algemeen vergelijkend onderzoek voor de aanwerving van typistes, werd mevrouw Papageorgopoulos op 1 juli 1981 op proef als ambtenaar aangesteld door het Economisch en Sociaal Comité (na er in de maand juni als tijdelijk functionaris te hebben gewerkt).

Verzoekster kwam uit Canada, waar zij sedert haar 14e levensjaar had gewoond; ook had zij er acht jaar gewerkt, laatstelijk op het Ministerie van Defensie. Behalve over kennis van haar moedertaal, het Grieks, beschikte zij blijkbaar over zeer goede kennis van het Engels en het Frans.

Op 30 november 1981 werd haar het aan het eind van de proeftijd opgemaakte rapport medegedeeld. Volgens dat rapport zou zij bij het verrichten van haar werk een onvoldoende gebruik van haar bekwaamheden hebben gemaakt, kon zij zich in onvoldoende mate schriftelijk in haar moedertaal, het Grieks, uitdrukken, waren haar aanpassing aan het werk en de kwaliteit en uitvoering van het werk onvoldoende; daarentegen werd haar begrip van en haar mondelinge vaardigheid in het Frans en in het Engels als „zeer goed" beoordeeld. In de kolom voor „commentaar" werd verwezen naar de samenvattende beoordeling, luidende als volgt:

„Terwijl de beroeps- en technische kennis van Papageorgopoulos voldoende zijn te achten, vertoont haar kennis van haar moedertaal, het Grieks, ernstige leemten, hetgeen tot een duidelijk onvoldoende resultaat leidt, zowel in kwalitatief opzicht als wat de uitvoering betreft. Bij de opmerkingen die haar hieromtrent werden gemaakt, bleek voorts dat het haar bijzonder zwaar valt het gezag van haar meerderen te aanvaarden, in groepsverband haar plaats in te nemen en zich aldus aan de arbeidsmethoden der instelling aan te passen".

In het rapport wordt geconcludeerd dat verzoekster, gezien haar bekwaamheden, rendement en gedrag in de dienst, niet in staat was zich van haar taak te kwijten.

Op 4 december 1981 liet verzoekster weten het rapport niet te aanvaarden, omdat het haars inziens subjectief was opgesteld.

Het rapport was ondertekend door de heer Vermeylen, afdelingshoofd, door de heer Farenzena, hoofd van de centrale typekamer, door mevrouw de Oliveira, fungerend hoofd van de centrale typekamer, die de heer Farenzena tijdens ziekte had vervangen, en door mevrouw Pallis, hoofd van de Griekse pool. Haar opmerkingen betreffende het rapport deed verzoekster vergezeld gaan van een brief, door mevrouw Amarantidou tot de heer Farenzena gericht, met betrekking tot haar beoordeling van een aantal tot de Griekse pool behorende personen. Vóór mevrouw Pallis was mevrouw Amarantidou tot 17 augustus 1981 als hoofd van de Griekse pool opgetreden.

Naar aanleiding van het na de proeftijd opgemaakte rapport, is verzoekster bij besluit van 21 december 1981 met ingang van 31 december 1981 ontslagen.

Op 18 maart 1982 richtte verzoekster zich tot het tot aanstelling bevoegd gezag, met een klacht, waarin zij herroeping van het ontslagbesluit vorderde; de klacht werd bij brief van de algemeen secretaris van het Economisch en Sociaal Comité van 16 juli 1982 verworpen.

Na haar ontslag vond verzoekster met ingang van 1 oktober 1982 een jaar lang (tijdelijk) werk als typiste bij de Verenigde Naties (programma „Environment"). Ook slaagde zij voor het schriftelijk gedeelte van een vergelijkend onderzoek voor Griekstalige typisten bij het Europees Parlement, waarvan het mondelinge gedeelte op 10 december 1982 zou worden gehouden.

Het beroep is op 15 oktober 1982 bij het Hof ingediend.

De schriftelijke behandeling heeft een normaal verloop gehad.

Op rapport van de rechter-rapporteur en de advocaat-generaal gehoord, heeft het Hof (Eerste kamer) besloten getuigen te horen. Het verhoor van die getuigen, de heer Farenzena en mevrouw Pallis, heeft op 21 april 1983 plaatsgevonden. Tijdens dat verhoor is mevrouw Pallis ondervraagd over de wijze waarop verzoekster zich van haar taak kweet, over haar schriftelijke beheersing van het Grieks en over de kwaliteit van haar typewerk. De getuige Farenzena is voorts verzocht om inlichtingen over eventuele aanmerkingen, door de vertaaldienst in verband met haar werk als typiste tot verzoekster gericht.

II — Conclusies van partijen

Verzoekster concludeert dat het den Hove behage:

a) het beroep ontvankelijk te verklaren;

b) het gegrond te verklaren en mitsdien te verstaan dat de beoordeling aan het eind van de proeftijd, waarin tot ontslag werd geconcludeerd, moet worden nietig verklaard;

c) mitsdien te verstaan dat het ontslag rechtens niet gegrond is en moet worden nietig verklaard;

d) mitsdien te verstaan dat verzoekster recht heeft op haar salaris en andere emolumenten vanaf 1 januari 1982 tot de dag van voldoening door de wederpartij, vermeerderd met 10 % rente tot de dag van volledige betaling;

e) de wederpartij te veroordelen aan verzoekster als vergoeding van imma-

teriële schade te betalen BFR 10 000 voor iedere maand werkloosheid met rente à 10 %;

f) verzoekster akte te verlenen dat zij aanbiedt te bewijzen dat er in het aan het einde van de proeftijd opgemaakte rapport détournement de pouvoir is begaan;

g) verweerster in de kosten van het geding te verwijzen, althans, mocht een getuigenverhoor worden gelast, de uitspraak inzake de kosten aan te houden.

Verweerder concludeert dat het den Hove behage:

a) primair: het beroep ongegrond te verklaren;

b) verzoekster in de kosten te verwijzen;

c) subsidiair, indien het beroep gegrond mocht worden verklaard: de vordering, voor zover strekkende tot betaling van salaris en emolumenten sedert 1 januari 1982 tot de dag van volledige betaling door het Economisch en Sociaal Comité, te ontzeggen;

d) voorts aan verzoekster de vordering tot vergoeding van immateriële schade te ontzeggen;

e) kosten rechtens;

f) alle rechten, middelen en acties van het Economisch en Sociaal Comité voorbehouden.

Verzoekster heeft subsidiair voor repliek geconcludeerd dat het den Hove behage de heer Farenzena en mevrouw Pallis als getuigen te horen over de omstandigheden waaronder het aan het eind van de proeftijd opgemaakte rapport is tot stand gekomen, alsook, wat mevrouw Pallis betreft, over de belangentegenstelling tussen haar en verzoekster, en dan met name over de vraag wie er, met kennis van zaken, over verzoeksters schriftelijke taalbeheersing, wat het Grieks betreft, kon oordelen.

III — Middelen en argumenten van partijen

Verzoekster betoogt allereerst dat het aan het einde van de proeftijd opgemaakte rapport niet met redenen omkleed is: als prestaties zonder verder commentaar „onvoldoende" worden bevonden, ontbreekt de redengeving, hetgeen dan tot algehele nietigverklaring van rapport en ontslag moet leiden.

Volgens verzoekster is er van détournement de pouvoir sprake in die zin dat de belangrijkste beoordelaar, mevrouw Pallis, zich van een mededingster heeft willen ontdoen, immers beiden dongen naar de leiding van de Griekse pool.

Het beoordelingsrapport zou niet objectief zijn uitgebracht, en wel met name niet voor zover er een verschil zou bestaan tussen de — voldoende bevonden — geschiktheid van verzoekster om in groepverband te werken en de „enorme moeilijkheden zich in ploegverband te voegen" waarvan in de samenvattende beoordeling sprake is. Een en ander is onderling tegenstrijdig, hetgeen moet worden rechtgezet.

Verzoekster ontwikkelt nog twee middelen, schending van het gewettigd vertrouwen en van de bijstandsplicht inhoudende.

Tenslotte betoogt verzoekster dat het rapport nietig is omdat er drie rubrieken oningevuld zijn gelaten: die betreffende de voornaamste taken tijdens de proeftijd verricht, die betreffende verzoeksters rang en salaristrap en die welke door verzoeksters meerdere moest worden ingevuld.

Verzoekster voegt hieraan toe dat zij geen materiële schade heeft gevorderd, ofschoon het voor haar geen twijfel lijdt dat verweerder haar, vanaf haar ontslagverlening tot aan het te wijzen arrest, haar bezoldiging moet betalen. Omdat het onrechtmatig ontslag haar evenwel aanzienlijke immateriële schade heeft toegebracht, blijft zij in zoverre een vergoeding vorderen die zij voorlopig op BFR 10 000 per maand onrechtmatig ontslag begroot.

Centraal staat voor verzoekster dat de enige beoordelaar die aan het aan het einde van de proeftijd opgemaakte rapport heeft medegewerkt en tevens Grieks kent, de in september 1981 tot hoofd van de Griekse pool benoemde mevrouw Pallis is. De beide andere beoordelaars, de heer Farenzena en mevrouw de Oliveira kennen in het geheel geen Grieks, hetgeen voldoende is om het rapport nietig te verklaren. Verzoekster voegt hieraan toe dat mevrouw Amarantidou, die tot 17 augustus 1981 als hoofd van de Griekse pool is opgetreden, in een brief aan de heer Farenzena als volgt over haar dacht: „Uitstekende feeling; nagenoeg uitstekende typiste; spant zich in om vooruit te komen en verder te gaan; kalm, methodisch en stabiel karakter; onmisbaar".

Het *Economisch en Sociaal Comité* betwist hetgeen verzoekster beweert met betrekking tot mevrouw Pallis, aan wie de Griekse onderafdeling van de centrale typekamer was toevertrouwd, omdat zij na met goed gevolg aan het vergelijkend onderzoek voor secretaresses (CES C/21/79) te hebben deelgenomen, als eerste op de lijst was komen te staan en zowel over een zeer uitgebreide beroepservaring als directiesecretaresse beschikte als over communautaire ervaring, immers als tijdelijk functionaris had zij in de rang van adjunct-assistent B 5 bij de Griekse rechter van het Hof gewerkt. Qualitate qua had zij verzoeksters werk tijdens de belangrijkste periode van de proeftijd gevolgd. Tenslotte hebben verzoekster en mevrouw Pallis nooit naar dezelfde post kunnen dingen, immers mevrouw Pallis had de leeftijdsgrens voor deelneming aan het vergelijkend onderzoek voor hoofdsecretaresse (CES C/28/80), dat het hoofd van de Griekse pool moest opleveren, overschreden. Voorts had mevrouw Papageorgopoulos niet met goed gevolg aan dat vergelijkend onderzoek deelgenomen, hetgeen ook geldt voor het schriftelijk examen voor secretaresse, dat toen tevens was uitgeschreven, terwijl mevrouw Pallis als secretaresse ook een heel andere loopbaan achter zich had dan verzoekster, die typiste is.

Dat bepaalde rubrieken van het beoordelingsrapport niet zijn ingevuld, doet niet terzake; het ging om een rapport betreffende een typiste op proef, die geen andere taken te vervullen kon hebben dan aan haar betrekking inherent waren. Dat er in het gewraakte rapport geen opmerkingen van de verschillende meerderen voorkomen, betekent alleen maar dat zij, door hun handtekening te plaatsen, de gehele inhoud van het rapport, waaraan zij ook hadden medegewerkt, bevestigen.

Weliswaar beschikte verzoekster, wat de uitoefening van haar beroep en de technische zijde van haar werk betreft, over voldoende kennis en kon zijn zich mondeling goed in het Grieks uitdrukken (zij begreep het en sprak het), de moeilijkheden ontstonden toen zij in het Grieks moest typen en bandjes moest uittypen,

i.e. toen het erop aankwam te bewijzen dat zij over de nodige taal- en grammaticale kennis beschikte: de vertalers wier oordeel werd ingewonnen, hebben deze feilen bevestigd. Vele malen is verzoekster door haar meerderen gewezen op haar onvoldoende rendement en op de fouten in haar schriftelijke werk.

Tenslotte werd haar aanpassingsvermogen onvoldoende bevonden, terwijl haar geschiktheid om in groepsverband te werken voldoende werd geacht; dit verschil is daarin gelegen dat verzoekster zich weliswaar jegens haar collega's van de Griekse pool behoorlijk gedroeg, maar dat haar aanpassingsvermogen tekort schoot wanneer haar werk werd opgedragen en zij het gezag van haar meerderen had te aanvaarden.

Verweerder denkt dat de met betrekking tot de beoordelingsrapporten begane vormfout niet tot nietigverklaring van het rapport mag leiden; het administratief recht onderscheidt tussen wezenlijke en niet-wezenlijke vormvoorschriften, in dier voege dat alleen wezenlijke vormvoorschriften tot nietigverklaring van de omstreden handeling kunnen leiden.

Er is dus slechts sprake van détournement de pouvoir wanneer een overheidsorgaan in de uitoefening van zijn bevoegdheid een handeling verricht met een ander doel dan waarvoor zulks rechtens mogelijk is; verweerder ziet dan ook niet in hoe — en in welk besluit — hij zich aan détournement de pouvoir kan hebben schuldig gemaakt; détournement de pouvoir mag niet zonder meer worden aangenomen; verzoekster heeft het te bewijzen.

Wat betreft de onrechtmatigheid waarvan met betrekking tot het aan het eind van de proeftijd opgemaakte rapport en het ontslagbesluit zou mogen worden gesproken, verweerder heeft een regeling getroffen volgens welke ten aanzien van een op proef aangestelde ambtenaar alle gegevens die van belang zijn voor de uiteindelijke beoordeling van zijn geschiktheid voor de vervulling van zijn taak, van zijn rendement en zijn gedrag in de dienst, terdege moeten worden bestudeerd. Het omstreden rapport, waarin een uitputtende samenvattende beoordeling wordt gegeven, is medegedeeld aan verzoekster, die schriftelijke opmerkingen heeft kunnen maken en dat ook heeft gedaan. Het Economisch en Sociaal Comité wijst er in dit verband op dat verzoeksters commentaar in hoofdzaak berust op de — geheel eenzijdige — brief die mevrouw Amarantidou aan de heer Farenzena heeft geschreven. De ontslagbrief is minutieus met redenen omkleed.

Verzoekster verzoekt nietigverklaring en herziening, maar als zij enerzijds toegeeft geen materiële schade te hebben geleden en anderzijds met ingang van 1 januari 1982 en tot aan de dag van het te wijzen arrest doorbetaling van salaris vordert, komt zij met zichzelf in strijd. Verweerder wijst erop dat verzoekster na haar ontslag nog twee maanden salaris heeft genoten en dat zij een andere betrekking heeft gevonden. Nu zij eenmaal heeft toegegeven dat zij geen materiële schade kan claimen, staat het aan haar te bewijzen dat zij zulke materiële schade — alsook immateriële schade — toch heeft geleden.

III — Mondelinge behandeling

De zaak is door partijen bepleit ter terechtzitting van 19 mei 1983.

De advocaat-generaal heeft ter terechtzitting van 14 juli 1983 conclusie genomen.

In rechte

1 Bij op 15 oktober 1982 ter griffie van het Hof ingediend verzoekschrift heeft C. Papageorgopoulos, voorheen ambtenaar op proef van het Economisch en Sociaal Comité, beroep ingesteld tot nietigverklaring van het aan het eind van haar proeftijd opgemaakte rapport en van het ontslagbesluit waartoe het heeft geleid, alsmede veroordeling van verweerder tot betaling van verzoeksters salaris en emolumenten vanaf 1 januari 1982 met vergoeding van immateriële schade met interesten.

2 Na te hebben deelgenomen aan een algemeen vergelijkend onderzoek voor de aanwerving van typistes, is verzoekster door verweerder op 1 juli 1981 als ambtenaar op proef aangesteld.

3 Het aan het einde van de proeftijd opgemaakte rapport werd op 27 november 1981 uitgebracht en aan verzoekster op 30 november 1981 medegedeeld. Onder de rubriek „bekwaamheid" werd het gebruik van haar kennis bij vervulling van haar taak — schriftelijke vaardigheid; aanpassingsvermogen — „onvoldoende" geacht en onder de rubriek „rendement" de kwaliteit en uitvoering van het werk. Onder het hoofd „samenvattende beoordeling" werden de „onvoldoenden" als volgt gemotiveerd:

„Terwijl de beroeps- en technische kennis van mevrouw Papageorgopoulos voldoende zijn te achten, vertoont haar kennis van haar moedertaal, het Grieks, ernstige leemten, hetgeen tot een duidelijk onvoldoende resultaat leidt, zowel in kwalitatief opzicht als wat de uitvoering betreft.

Bij de opmerkingen die haar hieromtrent werden gemaakt, bleek voorts dat het haar bijzonder zwaar valt het gezag van haar meerderen te aanvaarden, in groepsverband haar plaats in te nemen en zich aldus aan de arbeidsmethoden der instelling aan te passen".

4 Het rapport wordt besloten met een negatieve beoordeling van verzoeksters geschiktheid om zich van de tot haar functie behorende taak te kwijten, in aanmerking genomen haar bekwaamheid, haar rendement en haar gedrag op de dienst.

5 Het rapport werd uitgebracht door de heer Vermeylen, afdelingshoofd, en ondertekend door de heer Farenzena, hoofd van de centrale typekamer, mevrouw de Oliveira, fungerend hoofd van de centrale typekamer en mevrouw Pallis, hoofd van de Griekse pool.

6 Bij nota van 4 december 1981 heeft verzoekster het rapport weersproken.

7 Bij op 22 december aan verzoekster medegedeelde besluit van 21 december 1981, heeft de secretaris-generaal van het Economisch en Sociaal Comité verzoekster per 31 december 1981 ontslagen.

8 Op 18 maart 1982 heeft verzoekster zich over het ontslagbesluit beklaagd. Deze klacht werd bij besluit van de secretaris-generaal van het Economisch en Sociaal Comité de dato 15 juli 1982 verworpen.

9 In haar beroepschrift betoogt verzoekster dat het rapport onvoldoende met redenen omkleed is, niet objectief is uitgebracht en zichzelf weerspreekt; ook zouden het rechtmatig vertrouwen en de bijstandplicht zijn geschonden, ten tenslotte zou er détournement de pouvoir zijn begaan, immers mevrouw Pallis, die het rapport heeft getekend, zou zich hebben willen ontdoen van de mededinging van iemand die, met haar, naar de post van hoofd van de Griekse pool dong.

10 Tot staving van haar middelen betoogt verzoekster dat mevrouw Pallis, evenals zijzelf, in aanmerking wilde komen voor de post van hoofd van de Griekse pool, zodat haar oordeel niet objectief kon zijn. Ook betoogt zij dat mevrouw Amarantidou, die tenminste gedurende de helft van de proeftijd voor de pool verantwoordelijk was, had moeten worden geraadpleegd.

11 Blijkens het dossier was mevrouw Pallis bij besluit van 25 september 1981 met ingang van 1 oktober 1981 tijdelijk belast met de controle op — en de organisatie van — de Griekse onderafdeling van de centrale typekamer en was zij, toen het rapport werd uitgebracht, voor die onderafdeling verantwoordelijk. Het is met een goed bestuur in overeenstemming dat de voor de

afdeling aansprakelijke persoon de kwaliteiten van de op proef aangestelde ambtenaar beoordeelt. Naar aanleiding van verzoeksters beklag over het feit dat het oordeel van mevrouw Amarantidou niet werd ingewonnen, zij opgemerkt dat zij, als tijdelijk functionaris, nimmer schriftelijk met de leiding van de Griekse onderafdeling van de centrale typekamer blijkt te zijn belast, doch zich, onder toezicht van het hoofd van de centrale typekamer, met betrekking tot het werk van de Griekse pool coördinerende werkzaamheden zag opgedragen. Mevrouw Amarantidou heeft het door verzoekster verrichte werk kunnen volgen over de periode van 1 juli tot 17 augustus, dag van vertrek van mevrouw Amarantidou. Op 27 augustus, nog voordat het rapport was uitgebracht, had mevrouw Amarantidou het Economisch en Sociaal Comité verlaten. Haar oordeel was dus niet van doorslaggevend belang.

12 Het door het afdelingshoofd opgemaakte rapport was ondertekend door het hoofd van de centrale typekamer, door mevrouw de Oliveira, die bij afwezigheid van genoemd hoofd als zodanig optrad, en door de voor de Griekse pool verantwoordelijke ambtenaar, waarmede zij zich met de in het rapport gegeven negatieve beoordeling akkoord verklaarde. De negatieve beoordelingen zijn in de samenvattende beoordeling, waarnaar werd verwezen, voldoende gemotiveerd. Derhalve moet worden vastgesteld dat het rapport volgens de voorschriften opgesteld en met redenen omkleed is.

13 Het middel volgens hetwelk détournement de pouvoir zou zijn begaan, is door verzoekster in het geheel niet gestaafd, zodat het moet worden verworpen.

14 Met betrekking tot de verdere grieven van verzoekster zij opgemerkt dat zij ze in haar beroepschrift enkel heeft vermeld, zich voorbehoudende er in haar conclusie van repliek zonodig nader op in te gaan. Deze grieven zijn in de verdere processuele stadia in het geheel niet toegelicht of ontwikkeld. Zij behoeven dan ook niet te worden besproken.

De kosten

15 Ingevolge artikel 69, lid 2, van het Reglement voor de procesvoering moet de in het ongelijk gestelde partij in de kosten worden verwezen. Krachtens artikel 70 van het Reglement voor de procesvoering blijven echter de kosten door de instellingen terzake van beroepen van personeelsleden van de Gemeenschappen gemaakt, te haren laste.

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

rechtdoende:

1. **Verwerpt het beroep.**

2. **Verstaat dat elk van partijen de eigen kosten zal dragen.**

O'Keeffe Bosco Koopmans

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 29 september 1983.

Voor de griffier

J. A. Pompe

adjunct-griffier

De president van de Eerste kamer

A. O'Keeffe

CONCLUSIE VAN DE ADVOCAAT-GENERAAL G. F. MANCINI VAN 14 JULI 1983 [1]

Mijnheer de President,
mijne heren Rechters,

1. In het beroepschrift de dato 15 oktober worden door mevrouw C. Papageorgopoulos, voorheen werkzaam bij het Economisch en Sociaal Comité (hierna te noemen: ESC), tegen die instelling een aantal vorderingen ingesteld — betreffende nietigverklaring van het rapport betreffende de proeftijd en het ontslag waartoe het leidde, met doorbetaling van salaris en smartegeld.

1 — Vertaald uit het Italiaans.